

Чайка І. А.,
кандидат педагогічних наук,
директор наукової бібліотеки,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Сьогодні освіта змінюється, з'являються нові стандарти, вимоги і форми навчання (наприклад, дистанційне навчання), формуються нові підходи і нові критерії якості освіти. Освіта повинна бути загальнодоступною і не залежати від місця перебування людини. Модернізаційні зміни, що відбуваються в системі сучасної вищої освіти, розширюють спектр завдань бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО), вимагають їх переходу в новий формат. Бібліотека повинна забезпечувати інформаційні потреби студентів та викладачів різними видами, типами і формами документів, пропонувати комплекс нових послуг, що підтримують технології електронного навчання.

Основним завданням бібліотек ЗВО є формування інформаційно-когнітивного електронного середовища для самонавчання, професійного росту, виконання наукових досліджень, складання навчально-методичних завдань, розширення наукової комунікації.

В працях Н. Багрової, Т. Єрмоєнко, І. Осипової, Н. Пасмор, М. Слободяника визначено стратегічні орієнтири та завдання інноваційного розвитку бібліотек ЗВО [2].

Інформаційно-освітні ресурси – це стратегічні ресурси інформаційного простору, які є сукупністю науково-педагогічної, навчально-методичної, хрестоматійної, нормативно-технічної й інструктивної інформації, до якої забезпечений доступ користувачів, диференційований щодо ролі і місця учасника освітнього процесу, із забезпеченням можливості використання інформаційного ресурсу відповідно до особистісних інформаційних потреб [1].

Для використання ресурсів бібліотеки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в умовах дистанційної освіти необхідно реалізувати такі завдання:

- формувати у персоналу філософію «відкрита бібліотека»;
- формувати інформаційну культуру студентів і викладачів;
- широко використовувати вже наявні електронні бібліотеки і активно розвивати власну;
- виконувати оцифрування видань;

- використовувати нові електронні технології доставки документів;
- розвивати власні бази даних і розширювати використання запозичених інформаційних ресурсів.

Бібліотека ТНПУ імені Володимира Гнатюка, ефективно використовує автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему з різноманітним набором додаткових сервісів, яка забезпечує обслуговування користувачів online, роботу з віддаленими ресурсами, пропонує широкий вибір сервісів та послуг на основі відкритого online-доступу до інформації.

Для задоволення інформаційних потреб студентів бібліотека використовує 4 потужні бази даних: сайт бібліотеки, електронний каталог (понад 646 тис. записів), бібліотеку е-книг (4700 документів) і репозитарій (близько 12 тис. документів).

Дієвою формою інформування є сайт бібліотеки. Ознайомившись з розділом «Для авторів публікацій», можна отримати інформацію про вимоги до написання академічних текстів, оформлення статей, дисертацій, інших наукових робіт, списків використаних джерел. В розділі «Наукометрія» розміщено інструктивно-методичні матеріали щодо створення профілів науковців в Google Академії, отримання ідентифікатора науковця ORCID, ідентифікатора цифрового об'єкту DOI; представлено інформацію про найвідоміші реферативні бази даних: Україніка наукова, Scopus, Web of Science тощо.

Багато сторінок сайту мають англomовний переклад, щоби забезпечити доступ до необхідної інформації іноземним студентам і слухачам факультету довузівської підготовки.

Студенти мають можливість працювати з сервісами «Електронна (віртуальна) довідка», «Індекс УДК», «ЕДД – електронна доставка документів».

Інформаційному забезпеченню науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти і викладачів університету сприяють безкоштовні тестові доступи до світових баз даних, які надає бібліотека: EBSCO, Statista, IOPscience та ін.

Основним та оперативним джерелом інформації про стан та розвиток вітчизняної та світової науки були й залишаються наукові журнали, фахові видання. Тому бібліотека активно розвиває такий напрям роботи, як вебліографія (облік та впорядкування різноманітних за змістом і видами електронних ресурсів Інтернету для полегшення інформаційно-пошукової діяльності користувачів). В електронному каталозі бібліотеки вже представлено 1200 фахових видань України згрупованих за галузями, на архіви яких можна вийти безпосередньо з каталогу бібліотеки.

Інституційний репозитарій ТНПУ імені Володимира Гнатюка, (DSpace_TNPU) працює з 1 вересня 2011 року і містить понад 12 тис. документів. Розміщуючи матеріали досліджень університетської спільноти

(статті, автореферати, дисертації, матеріали конференцій) в інституційному репозитарії, ми сприяємо інтеграції університетської науки у світовий інформаційний простір.

Отже, своєю діяльністю наукова бібліотека сприяє розбудові національного інформаційного науково-освітнього та культурного простору, реалізації державної політики у галузі освіти.

Список використаних джерел

1. Сизов Б. Н., Маркарова Т. С. Создание предметно-ориентированных электронных баз данных как одна из актуальных задач развития справочно-информационного обеспечения образования. *Научные и технические библиотеки*. 2007. № 2. С. 78–83.
2. Чайка І. А. *Професійна підготовка майбутнього педагога в інформаційно-освітньому середовищі наукової бібліотеки*: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2012. 236 с.

Чайковська Г. Б.,
*кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Усвідомлюючи важливість та необхідність суспільних трансформацій, Україна задекларувала вектор стратегії сталого розвитку, фундаментом якого є освіта для сталого розвитку (ОСР).

Аналіз стану реалізації ідей ОСР в Україні (на основі наукових досліджень І. Карпань, Т. Гардашук, В. Боголюбова, Ю. Бойчук, О. Висоцької, Н. Гавриш, В. Карамушки, І. Карпань, Л. Мельник, О. Пометун, Н. Пустовіт, Н. Рідей) дозволяє констатувати як низку досягнень так і чимало проблем.

Погоджуємося з думкою вчених, що Україна, на жаль, не зуміла побудувати національну стратегію ОСР, яка б підтримувалася законодавчо. Також немає єдиного розуміння сутності, методології, термінології, цінностей, методів, змісту освіти для сталого розвитку в Україні, що є наслідком відсутності національної концепції ОСР. Прослідковується недостатня роль держави у просуванні ОСР на всіх рівнях [1, с. 22]. Проте не можна не звернути увагу на численні програми, проекти, ініціативи та розробки, дослідження з ОСР.